

Dr hab. Adam Szymański, prof. ucz.
Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych
Uniwersytet Warszawski
Ul. Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa

RECENZJA

OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH DOKTOR JUSTYNY MISIĄGIEWICZ UBIEGAJĄCEJ SIĘ O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO W DZIEDZINIE NAUK SPOŁECZNYCH, W DYSCYPLINIE NAUKI O POLITYCE I ADMINISTRACJI

1. Uwagi wstępne

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zmianami) oraz z art. 179 ust. 6 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zmianami) niniejsza recenzja osiągnięć naukowych Dr Justyny Misiągiewicz składa się z następujących części: 1) Uwagi wstępne, 2) Sylwetka – zarys życiorysu naukowego Habilitantki, 3) Ocena „osiągnięcia naukowego”, 4) Ocena „istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni”, 5) Konkluzja.

Na wstępie niniejszy recenzent chciałby zaznaczyć, że Dr Justyna Misiągiewicz przedłożyła dokumentację wymaganą w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, w tym Autoreferat liczący 32 strony. Ponadto przekazała publikacje naukowe – oryginały lub kopie, przede wszystkim monografię *Polityki bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspijskim*, wskazaną jako „osiągnięcie naukowe” zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z tym można stwierdzić, że dokumentacja i lektura dołączonych publikacji pozwoliły na sporządzenie niniejszej recenzji osiągnięć naukowych Pani Dr Justyny Misiągiewicz.

2. Sylwetka - zarys życiorysu naukowego Habilitantki

Pani Doktor Justyna Misiągiewicz legitymuje się wykształceniem i wysokimi kwalifikacjami zawodowymi predysponującymi ją do pracy naukowej oraz prowadzenia badań na temat, który został wskazany jako „osiągnięcie naukowe”.

W 2002 r. uzyskała tytuł magistra w zakresie politologii o specjalności stosunki międzynarodowe (istotny z punktu widzenia jej późniejszych zainteresowań badawczych) na Wydziale Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Obroniła z powodzeniem pracę pt. „Suwerenność państwa w procesie integracji Polski z Unią Europejską”, napisaną pod kierunkiem wybitnego politologa Prof. dr hab. Marka Żmigrodzkiego.

W 2007 roku obroniła na powyższym Wydziale rozprawę doktorską zatytułowaną „Polityka zagraniczna Turcji po zimnej wojnie”. Promotorem pracy był Prof. dr hab. Marek Pietraś. Uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce, spełniając tym samym pierwszą przesłankę warunkującą nadanie stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Po obronie doktoratu, a dokładnie od 2009 r. Dr Justyna Misiągiewicz prowadziła działalność naukowo-badawczą, dydaktyczną, popularyzatorską i organizacyjną jako adiunkt na Wydziale Politologii, później Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie (podstawowe miejsce pracy) oraz, od 2008 r., wykładała w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica, obecnie Akademii Zamojskiej w Zamościu. O tej działalności świadczą liczne publikacje, w tym ostatnia monografia będąca „osiągnięciem naukowym” wskazanym przez Habilitantkę, stypendia i wyjazdy zagraniczne, udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz projektach, jak również pełnione funkcje i dokonania organizacyjne. Dotychczasową aktywność, zwłaszcza dokonania naukowe, należy ocenić ogólnie pozytywnie.

3. Ocena „osiągnięcia naukowego” pt. *Polityki bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspijskim*.

Jako „osiągnięcie naukowe” Pani Dr Justyna Misiągiewicz wskazała monografię pt. *Polityki bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspijskim*. W niniejszej części recenzji przedstawiona zostanie ocena tego osiągnięcia podzielona na cztery części – wstępną oraz trzy główne części – ocenę wymiaru teoretycznego, metodologicznego i empirycznego pracy.

Na wstępie należy podkreślić, że monografia wskazana jako główne „osiągnięcie naukowe” stanowi zaawansowany etap rozwoju naukowego Habilitantki, co właściwie powinno zostać ukazane w autoreferacie. W okresie po uzyskaniu stopnia doktora przygotowała ona kilkanaście publikacji w języku polskim oraz językach obcych z przewagą języka angielskiego, które stanowią pewien cykl wpisujący się w temat monografii będącej

„osiągnięciem naukowym”, tj. w polityki bezpieczeństwa energetycznego regionu kaspijskiego. Na wyraźny rozwój naukowy wskazuje przygotowanie publikacji o coraz bardziej złożonej tematyce i coraz bardziej zaawansowanych pod względem warsztatu naukowego (warstwy teoretyczno-metodologicznej). Zaczynała od bardziej opisowych i ogólnych tekstów dotyczących bezpieczeństwa energetycznego w Europie, Turcji i regionie kaspijskim (np. *EU and the energy security challenges*, w: *European Integration. Models, Challenges, Perspectives*, (red.) H. Chałupczak, J. Misiągiewicz, P. Tosiek, Zamość 2012; *Turkey as an energy hub in the Mediterranean Region*, “SPECTRUM Journal of Global Studies” 2012, t. 4, nr 1; *Energy security in the Caspian region*, w: *Globalization and Security in Black Sea and Caspian Seas Region*, International Black Sea University, Tbilisi-Batumi 2012). Już one podnosiły kwestie, które później będą wpisane w pytania badawcze w monografii będącej głównym osiągnięciem badawczym (np. pytanie o znaczenie regionu kaspijskiego z punktu widzenia polityki energetycznej – w wymiarze globalnym, regionalnym i krajowym).

Następnie zaczęła przygotowywać bardziej szczegółowe prace empiryczne z coraz wyraźniejszym komponentem analitycznym i warstwą teoretyczno-metodologiczną oraz teksty teoretyczne: o samym zagadnieniu bezpieczeństwa energetycznego i polityce bezpieczeństwa energetycznego (np. *Teoria sekurytyzacji w analizie energetycznego wymiaru bezpieczeństwa międzynarodowego*, w: *Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, (red.) Ł. Fijałkowski, E. Stadtmüller, Warszawa 2015; *Bilans światowych zasobów surowcowych – główne wyzwania dla międzynarodowego bezpieczeństwa energetycznego*, w: *Bezpieczeństwo energetyczne we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Wyzwania, zagrożenia, perspektywy. Energy security in the contemporary international relations. Challenges, threats, perspectives*, (red.) M. Pietraś, J. Misiągiewicz, Lublin 2017) oraz o polityce energetycznej wybranych państw w regionie kaspijskim (zwłaszcza Chin i Turcji) (np. *The Caspian region and its significance for the energy security policy of China*, “The Journal of China and the World” 2014; *Polityka bezpieczeństwa energetycznego Turcji*, w: „Nowa” Turcja. *Aspekty polityczne, gospodarcze, społeczne*, (red.) J. Wódka, Warszawa 2015) i projektach energetycznych (np. *Projekt gazociągu Turkish Stream – implikacje dla współpracy Rosji i Turcji*, „TEKA Komisji Politologii i Stosunków Międzynarodowych” 2019, t. 14, nr 2; *The Southern Gas Corridor infrastructure project – implications for the energy security of the European Union*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo - Wschodniej” 2019, t. 17, nr 4). W jej dorobku znalazły się też teksty eksperckie, wskazujące na to, że Habilitantka stała się w ostatnich latach specjalistką w tematyce polityki

energetycznej (np. *Implementacja gazociągu Nord Stream 2: między geopolityką a ekonomią*, ekspertyza naukowa „Komentarze Instytutu Nauk Politycznych i Administracji” 2021, nr 8(4)).

Uwieńczeniem badań w tym obszarze tematycznym jest praca teoretyczno-empiryczna udowadniająca dojrzałość naukową Habilitantki i osiągnięcie etapu w rozwoju naukowym, który umożliwia uzyskanie statusu samodzielnego pracownika naukowego. Z pełnym przekonaniem można stwierdzić, że wnosi ona wkład w *teoretyczne badania politologiczne* na szczeblu krajowym, a nawet międzynarodowym dotyczące „bezpieczeństwa energetycznego”, „polityki bezpieczeństwa energetycznego” oraz „regionu” jako przestrzeni geostrategicznej i geoenergetycznej. Pozytywnie należy ocenić, po pierwsze, siatkę pojęciową i warstwę konceptualizacyjną dotyczące tych kluczowych i złożonych zagadnień. Habilitantka rozłożyła te zagadnienia na czynniki pierwsze, patrząc na nie zarówno z punktu widzenia przedmiotowego, jak również podmiotowego (w rozdziale I monografii powinny być one przedstawione właśnie w takiej kolejności), udowadniające jednocześnie, że ma bardzo dobrą orientację w literaturze polskiej i zagranicznej na ten temat. Szczególnie warto zwrócić uwagę na ujęcie przedmiotowe, w przypadku którego Habilitantka wyjaśniła jasno istotę bezpieczeństwa energetycznego, jego umiejscowienie wśród innych wymiarów bezpieczeństwa oraz zidentyfikowała wyzwania i zagrożenia, ważne z punktu widzenia głównych pytań badawczych. W przypadku ujęcia podmiotowego słusznie wyróżniane są podmioty państwowe oraz pozapaństwowe, odgrywające coraz ważniejszą rolę w zglobalizowanym świecie. W przypadku siatki pojęciowej można wskazać jedynie na pewne mankamenty dotyczące dodatkowych pojęć z klasycznej politologii używanych w pracy, np. na brak rozróżniania reżimu politycznego i systemu politycznego (rozdział IV).

Wysoko należy także ocenić ramy teoretyczne pracy, wypracowane przez Habilitantkę w ciągu kilkunastu lat badań zagadnienia bezpieczeństwa energetycznego. Autorka słusznie łączy koncepcje i podejścia w ramach nurtów neorealistycznego i neoliberalnego (używanie terminów realistyczny i idealistyczny, np. na str. 22-23 i potem na str. 71-73, jest w tym kontekście mylące), tzn. kluczową geopolitykę, przestrzeń geoenergetyczną, sekurytyzację i regiony szczytowe oraz teorię kompleksowej współzależności, teorię sieci i teorię państwa-rentiera. Jak pisze autorka na stronie 26, odzwierciedlany jest tutaj „teoretyczny eklektyzm”. Jest on coraz częściej stosowany w badaniach bardzo złożonych zagadnień politologicznych, których pełne wyjaśnienie wymaga użycia kilku teorii/podejść i koncepcji teoretycznych. Z pewnością do nich należy badanie polityk bezpieczeństwa energetycznego regionu kaspjskiego. W związku z tym stosowanie podejść i koncepcji z neorealizmu i neoliberalizmu jest uzasadnione, zwłaszcza, że Habilitantka jednocześnie wskazuje (i słusznie) na szczególne

znaczenie neorealizmu (str.26). Pewny niedosyt pozostawia jedynie niewystarczające odwoływanie się do pojęcia geoeconomii, rozwijanej na gruncie polskim m.in. przez Prof. Edwarda Haliżaka (Haliżak 2012) (choć jest to rekompensowane naciskiem na koncepcję przestrzeni geoenergetycznej) oraz brak ujęcia w ramach teoretycznych teorii zmiany politycznej i zmiany instytucjonalnej – kluczowej dla ostatniego pytania badawczego dotyczącego ewolucji polityk bezpieczeństwa w regionie kaspijskim (str. 18).

Monografia wskazana jako główne osiągnięcie naukowe udowadnia również, że Habilitantka ma bardzo dobrze opanowany *warsztat metodologiczny* w ramach nauk o polityce i administracji. Precyzyjnie sformułowała cele i pytania badawcze (str. 17-18). Zastrzeżenie można mieć jedynie do sformułowania hipotez. Trzecia hipoteza jest właściwie twierdzeniem badawczym, a czwarta powinna być bardziej doprecyzowana, jeśli chodzi o wspomniane uwarunkowania geopolityczne i ekonomiczne (str. 18-19). Prawidłowo sformułowane hipotezy to niestety bolączka wielu rozpraw doktorskich i prac habilitacyjnych.

Trafnym ogólnym podejściem analitycznym jest podział na wspomniany aspekt przedmiotowy i podmiotowy. Pozwala ono na kompleksowe i uporządkowane ujęcie głównej tematyki. Dobrze, że Habilitantka nie zastosowała standardowego podejścia, tj. jednego z wariantów analizy polityki zagranicznej (FPA), które skupia się na uwarunkowaniach i procesie podejmowania decyzji w polityce zagranicznej, ale już mniej na efektach tych decyzji, które są kluczowe z punktu widzenia pytań stawianych w monografii. Jednak warto dostrzec słabość przyjętego podejścia (zresztą, jak każdego innego – nie ma idealnego rozwiązania). W tym przypadku, w odróżnieniu np. od podejścia strategicznego, opisywanego m.in. przez Józefa Kukułkę (Kukułka 2000), niewystarczająco wyraźnie zdefiniowane są cele polityki energetycznej analizowanych państw. Nie chodzi o to, że nie zostały wskazane, ale schodzą one na dalszy plan przy koncentrowaniu się na aktorach i ich działaniach na arenie międzynarodowej.

Przyjęcie podejścia jakościowego należy uznać generalnie za adekwatne do analizy głównego problemu badawczego, choć autorka mogła jednak pokusić się o wykorzystanie metody mieszanej, tj. jakościowej analizy porównawczej (QCA) – umożliwiającej wykorzystanie danych ilościowych do badania zależności przyczynowych, tutaj np. do badania, które czynniki mają kluczowe znaczenie dla kształtowania polityk energetycznych regionu kaspijskiego. Pluralizm metodologiczny przyjęty w monografii, tj. wykorzystanie kilku różnych metod jakościowych jest dobrym rozwiązaniem przy badaniu tak złożonej problematyki. Jednak trzeba wskazać na pewne braki w tej materii oraz można mieć kilka zastrzeżeń co do wskazanych metod badawczych. W pierwszym przypadku zauważalny jest

przede wszystkim pewien deficyt dotyczący metod zbierania danych. Habilitantka za podstawę przyjmuje tzw. *desk research*, tj. bazowanie głównie na danych wtórnych, w znacznie mniejszym stopniu na pierwotnych. Szkoda, że nie pokusiła się o przeprowadzenie wywiadów pogłębionych z ekspertami i praktykami z państw z regionu kaspijskiego. Byłoby to cenne uzupełnienie danych pochodzących z dokumentów, opracowań czy istniejących baz danych, w tym statystycznych. W przypadku metod analizy danych słusznie wybrana została, rzeczywiście stosowana w monografii, metoda czynnikowa. Jednak zastrzeżenia można mieć do analizy porównawczej i „analizy prognostycznej”. Habilitantka rzeczywiście porównuje różne aspekty polityk energetycznych głównych podmiotów (wykraczając poza wskazaną w pracy – str. 27 – „dynamikę relacji między producentami, konsumentami oraz państwami tranzytowymi w regionie kaspijskim”), jednak taka analiza powinna być poprzedzona przygotowaniem listy kryteriów, pod względem których będzie przeprowadzana analiza. Nieprecyzyjne jest też stosowanie terminu „analiza prognostyczna”. Zgodnie z podejściem przyjmowanym w naukach społecznych, proces badawczy składa się z etapów opisu, wyjaśniania i prognozowania. Jeśli przyjmiemy, że analiza służy wyjaśnianiu, lepiej jest używać terminu „metoda prognostyczna”. Ponadto Habilitantka nie wskazuje, jaką metodę prognostyczną stosuje. Jest to głównie metoda ekstrapolacji, polegająca na przewidywaniu rozwoju wydarzeń na arenie międzynarodowej bazując na stanie zastanym, tj. dotychczasowych uwarunkowaniach (zob. np. Sułek 2010, str. 66-70).

Oceniana monografia stanowi również w *aspekcie empirycznym* cenny wkład do badań na temat regionu kaspijskiego jako przestrzeni geoenergetycznej oraz polityki bezpieczeństwa energetycznego w tym regionie – z pewnością w Polsce, ale również w wymiarze międzynarodowym. W polskiej politologii brakuje aktualnych i kompleksowych podejść do powyższej tematyki. Stan badań wygląda lepiej w przypadku literatury zagranicznej, choć i tu nie ma wielu kompleksowych prac i dominują raczej analizy cząstkowe, skupiające się na poszczególnych aspektach czy podmiotach polityki energetycznej regionu kaspijskiego. Habilitantka znakomicie wypełnia tę lukę, udowadniając jednocześnie dużą wiedzę na badanym temat. Szczególnie cenny wydaje się rozdział II, w którym Habilitantka rozpatruje w szczególności region kaspijski jako przestrzeń polityk bezpieczeństwa energetycznego, zanim przejdzie do kolejnych rozdziałów o zagrożeniach bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspijskim (rozdział III) oraz wymiaru podmiotowego i przedmiotowego polityki energetycznej w tymże regionie (rozdział IV i V), konsekwentnie stosując przyjęte podejście analityczne. Zachowana jest równowaga między opisem i wyjaśnianiem, choć warstwa

analityczna mogłaby być nieco bardziej rozbudowana, przy użyciu wcześniej sygnalizowanych podejść teoretycznych i metod badawczych.

Można mieć pewne zastrzeżenia do części empirycznej monografii, które jednak nie wpływają zasadniczo na jej pozytywną ocenę jako głównego osiągnięcia naukowego. Dotyczą one przede wszystkim rozdziału IV o podmiotach polityki energetycznej w regionie kaspijskim. Po pierwsze, nie zawsze prezentowane są najnowsze dane dotyczące poszczególnych podmiotów działających w regionie kaspijskim (np. w przypadku Kazachstanu wiele danych kończy się na 2014 roku, str.371-378). Po drugie, Habilitantka nie zawsze precyzyjnie określa pewne aspekty polityk analizowanych państw. Przykładowo, dla Turcji głównym celem nie jest bycie głównym korytarzem tranzytowym surowców energetycznych (str. 471), ale tzw. hubem energetycznym, o czym autorka zresztą później wspomina. W przypadku tego państwa jest to zresztą związane z ogólnymi, nadal aktualnymi ambicjami w polityce zagranicznej, tj. z odgrywaniem roli centralnego aktora ważnych wydarzeń i procesów międzynarodowych (tzw. *merkez ülke*). Po trzecie, chociażby wspomniany rozdział o Turcji (str. 471-483) pokazuje, że czasami należałoby korzystać z większej liczby źródeł na dany temat, a nie koncentrować się na jednym (tutaj przede wszystkim artykuł Shultego i Weisera z 2019 r.), nawet, jeśli jest wyjątkowo cenne.

Na pozytywną ocenę zasługuje ostatnia główna część - prognostyczna, w którym Habilitantka podjęła się niełatwego zadania zarysowania przyszłego rozwoju wydarzeń. Prawidłowo zastosowana została metoda ekstrapolacji. Habilitantka najpierw nawiązuje do stanu zastanego, tj. ważnych elementów sytuacji w regionie. Zarysowuje nowe wyzwania dla bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspijskim (str. 562-580), odwołując się do ważnych koncepcji VUCA, „czarnego łabędzia”, „dzikiej karty” czy „wydarzenia X”. Następnie podkreśla znaczenie dla tych wyzwań regionu kaspijskiego. Dopiero potem przechodzi do kluczowej części o perspektywach realizacji projektów energetycznych w regionie. Pewien niedosyt budzi jedynie niewystraszające wykorzystanie istniejących prognoz ekonomicznych, których dane pojawiają się zresztą w poprzednich rozdziałach.

Całość pracy stanowi syntezę, którą powinna być każda rzetelna praca habilitacyjna. Umożliwia to przyjęcie wspomnianego podejścia analitycznego łączącego aspekt przedmiotowy i podmiotowy, które pozwala na kompleksowe ujęcie tematyki polityk energetycznych regionu kaspijskiego. Co prawda, w wielu częściach pracy wykorzystane są wcześniejsze teksty Habilitantki, ale najczęściej te fragmenty są w monografii zaktualizowane i dostosowane do celów pracy.

Monografia jako główne osiągnięcie naukowe została przygotowana na podstawie bogatej literatury w języku polskim oraz w językach obcych – w pierwszej kolejności w języku angielskim. W monografii znajdują się zarówno bardzo istotne źródła pierwotne – przede wszystkim dokumenty i dane statystyczne, jak również różne rodzaje opracowań – monografie i artykuły naukowe, analizy i raporty *think-tanków* oraz źródła prasowe i internetowe – dotyczące szczególnie aktualnych wydarzeń i procesów, które nie mogły znaleźć się w tekstach naukowych wydawanych w długim procesie wydawniczym. Nie brakuje żadnych ważnych opracowań – zarówno w odniesieniu do części teoretycznych, jak i empirycznych, choć oczywiście można by było dodać jeszcze kilka istotnych opracowań (np. Øverland, Kjærnet and Kendall-Taylor 2011; Rahimov 2013; Aydin and Azghaliyeva 2019). Jednak w przypadku szeroko badanej tematyki zawsze należy dokonać pewnej selekcji i Habilitantka dobrze poradziła sobie z tym zadaniem. Jedyne, czego brakuje, to większe wykorzystanie publikacji rosyjskojęzycznych (choć kilka z nich pojawia się w bibliografii, co pozwala na stwierdzenie, że Habilitantka posługuje się tym językiem).

4. Ocena „istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni”

W nawiązaniu do art. 219 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w niniejszej części recenzji zostanie przeprowadzona ocena dorobku naukowego Habilitantki (z wyłączeniem monografii będącej głównym osiągnięciem naukowym) – tj. „istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni (...), w szczególności zagranicznej”.

Oceniając dorobek naukowy Habilitantki, trzeba wskazać przede wszystkim na cztery wyróżniające się, powiązane ze sobą kwestie, tj. publikowanie, wyjazdy i stypendia zagraniczne, udział w konferencjach oraz udział w towarzystwach naukowych. Jeśli chodzi o **publikowanie**, to Habilitantka ma w swoim dorobku 60 tekstów naukowych publikowanych w kraju i zagranicą – tj.: monografii, rozdziałów w monografiach (których jest może zbyt dużo w porównaniu z innymi rodzajami publikacji – 32), artykułów naukowych, recenzji i ekspertyz. Należy podkreślić, że prowadzi ona badania na temat trzech głównych powiązanych ze sobą obszarów - polityki bezpieczeństwa energetycznego oraz bezpieczeństwa i polityki zagranicznej Turcji i ewolucji stosunków międzynarodowych. Udowadniają one spójność dorobku Habilitantki i wskazują na określoną specjalizację oraz fakt, że jest ona ekspertem w ściśle określonej tematyce.

Na pozytywną ocenę zasługuje publikowanie w wysoko punktowanych periodykach polskich, tj. Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej (100 pkt) i Athenaeum. Polskie

Studia Politologiczne (100 pkt) oraz w książkach i periodykach zagranicznych (tureckich, brytyjskich, gruzińskich i chińskich). Mankamentami są: zbyt duży udział w dorobku publikacji z wydawnictw i periodyków związanych z miejscami pracy Habilitantki (Lublin i Zamość) oraz brak publikacji znajdujących się w bazach Scopus i Web of Science (choć ta ostatnia kwestia nie jest formalnym wymogiem uzyskania stopnia doktora habilitowanego). Niestety trudno ocenić cytowalność publikacji Habilitantki i indeks Hirscha, gdyż w dokumentacji te dane nie zostały podane.

Habilitantka udowadnia dużą aktywność naukową w więcej niż jednej uczelni dzięki *wyjazdom zagranicznym i stypendiom*. Należy tutaj wymienić przede wszystkim: dwumiesięczny staż naukowy w bardzo dobrej uczelni tureckiej w Ankarze, tj. Middle East Technical University (METU), na Wydziale Stosunków Międzynarodowych, finansowany przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej oraz Rząd Republiki Turcji, dwutygodniowy pobyt w School of International and Public Affairs w charakterze profesora wizytującego na zaproszenie Jilin University w Changchung w Chinach oraz kwerendy biblioteczne w The British Library of Political and Economic Science w London School of Economics and Political Science w Londynie i University of British Columbia w Vancouver. Te wyjazdy udowadniają wyraźnie umiędzynarodowienie działalności naukowej Habilitantki, która rozwinęła współpracę międzynarodową z kilkoma ważnymi zagranicznymi ośrodkami naukowymi. Szkoda tylko, że Habilitantka nie odbyła dłuższych pobytów badawczych (powyżej 3 miesięcy), choć przypuszczalnie przeszkodą mogły być kwestie rodzinne oraz przede wszystkim nie wyjeżdżała do ośrodków naukowych czy na badania/kwerendy do krajów z basenu Morza Kaspijskiego.

Aktywność naukowa Habilitantki przejawia się również *w udziale w licznych konferencjach naukowych* – krajowych i zagranicznych, w czasie których prezentowała wyniki swoich badań. Udział w konferencjach zagranicznych (w Chinach, Gruzji, Hiszpanii, Turcji i Wielkiej Brytanii) ponownie udowadnia ważne umiędzynarodowienie działalności naukowej Habilitantki. Jedyne mankament, na który można wskazać w odniesieniu do konferencji międzynarodowych, to brak udziału w dużych prestiżowych konferencjach takich, jak np. kongresy International Studies Association (ISA) i International Political Science Association (IPSA) czy konferencje European International Studies Association (EISA).

Ta ostatnia kwestia wiąże się z czwartym wyróżniającym się obszarem istotnej aktywności naukowej Habilitantki, tj. *udziałem w towarzystwach naukowych* związanych z dyscypliną nauki o polityce i administracji. Jest członkiem założycielem Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (PTSM) i sprawuje funkcję

wiceprzewodniczącej Komisji Rewizyjnej. Bierze też udział w konferencjach tego towarzystwa. Ponadto była członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich (PTSE) i uczestniczy w działalności Grupy Badawczej do Spraw Współczesnej Turcji, funkcjonującej najpierw przy Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, a później przy Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych tejże uczelni. Szkoda, że Habilitantka nie uczestniczy w działalności wspomnianych międzynarodowych towarzystw takich, jak: ISA, IPSA czy EISA.

Poza wyróżniającymi się czterema obszarami istotnej działalności naukowej warto zwrócić jeszcze uwagę na udział w projektach. Szkoda, że Habilitantka, mimo wyraźnych starań, nie ma w swoim dorobku kierowania projektami naukowymi finansowanymi przez takie instytucje jak Narodowe Centrum Nauki (NCN) lub udziału jako wykonawczynie w tych projektach. To najistotniejszy mankament dotyczący aktywności naukowej Habilitantki. Jednak należy docenić uzyskanie Grantu Indywidualnego Prorektora UMCS ds. Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej na rok 2009 - 2010: *Proces integracji Turcji z Unią Europejską*.

Poza wskazanymi obszarami „istotnej aktywności naukowej” mieszczącymi się w dorobku naukowym Habilitantki, trzeba na koniec poświęcić kilka zdań jej aktywności powiązanej z działalnością naukową, tj. aktywności popularyzatorskiej, dydaktycznej, i organizacyjnej.

Każdy naukowiec powinien podejmować działania w celu rozpowszechniania swojej wiedzy i wyników badań wśród szerszego grona odbiorców. Habilitantka wywiązuje się z tego zadania bardzo dobrze. Brała udział w „Lubelskim Festiwalu Nauki” na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie i w UPZ (Akademii Zamojskiej) oraz uczestniczyła w projekcie „Uniwersytet Pierwszego Wieku” na PWSZ – UPZ w Zamościu w ramach popularyzacji nauki wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Oprócz tego brała udział w projekcie „Młody naukowiec na uczelni” współfinansowanego ze środków przyznanych w ramach programu MNiSW „Uniwersytet Młodego Odkrywcy”. Jest również opiekunem studenckiego koła naukowego „Młodego Stratega” w Akademii Zamojskiej (wcześniej PWSZ – UPZ), zajmującego się popularyzacją nauki wśród studentów.

Imponująco wygląda działalność dydaktyczna Habilitantki – ważna dla działalności naukowej. Jest doświadczonym dydaktykiem wykładającym zarówno w uczelniach polskich (Lublin i Zamość), w tym na studiach podyplomowych, jak i zagranicznych (Chiny), stale doszkalającym się w tej materii. Wypromowała wiele prac licencjackich, była lub jest promotorką pomocniczą dwóch doktoratów, recenzowała blisko 60 prac licencjackich i 20

magisterskich. Habilitantka jest ponadto sprawną organizatorką przedsięwzięć dydaktycznych (studia i rekrutacja na nie) i naukowych (konferencje).

5. Konkluzja – wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę powyższe generalnie pozytywne oceny – dotyczące zarówno głównego osiągnięcia naukowego Habilitantki pt. „Polityki bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspijskim”, jak i pozostałego dorobku naukowego - „istotnej aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni” oraz pozostałych osiągnięć należy stwierdzić, że Pani Dr Justyna Misiągiewicz spełnia wymagania stawiane kandydatowi do stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w zakresie nauk o polityce i administracji, określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zmianami) oraz w art. 179 ust. 6 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. Zmianami). W związku z tym, mimo krytycznych uwag i zastrzeżeń, niniejszy recenzent popiera wniosek o dopuszczenie Dr Justyny Misiągiewicz do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Warszawa, 29 maja 2022 r.